

# Voor de klas in verre landen

Na een druk schooljaar hebben veel leraren de zomervakantie nodig om bij te tanken. Sommigen gaan door met lesgeven, in Kenia, Zuid-Afrika, Zambia of China. "Eenmaal thuis had ik heimwee."

Tekst Richard Hassink Beeld Joost Grol

"Mensen die ervoor kiezen om een tijdje in een ontwikkelingsland les te geven, hebben een sterke behoefte om iets te doen dat een verschil maakt", zegt Jeske Cloin van Projects Abroad, een internationale vrijwilligerswerkorganisatie. "En ze staan open voor andere culturen." Meestal schrijven scholieren en studenten zich in voor een van de honderden vrijwilligersprojecten in met name Azië, Afrika en Zuid-Amerika, maar er zijn ook leerkrachten die hun zomer maatschappelijk zinvol willen besteden. Cloin: "Toch is het voor hen vaak lastiger om deel te nemen, omdat ze meestal een gezin, een hypotheek en andere verplichtingen hebben." Docenten voor Afrika heeft intussen wel flink wat leraren uitgezonden naar onderwijsprojecten in Zuid-Afrika waar de non-profitorganisatie zich voor inzet. "Volgend jaar ga ik er zelfs met een groep van tien leerkrachten naartoe," zegt Ton Keesom, voorzitter van Docenten voor Afrika en directeur van de Anne de Vriesschool in Epe.

## Klusjes

Keesom maakte kennis met Docenten voor Afrika toen hij in 2014 een zinvolle invulling zocht voor zijn sabbatical. Hij werkte drie maanden in Zuid-Afrika, deed daar allerlei klusjes voor scholen maar stond ook voor de klas. "De *no-fee* schools daar zijn dan weliswaar gratis, maar het onderwijs is niet al te best. Bovendien zijn er klassen van zeventig tot honderd leerlingen. Wij kunnen lesgeven in kleinere groepen. Het is geweldig om te zien dat leerlingen het daardoor beter begrijpen." Niet alleen gespecialiseerde organisaties richten zich op lesgeefprojecten in het buitenland, ook Nederlandse scholen hebben samenwerkingsverbanden met buitenlandse scholen. Zo reizen sinds drie jaar docenten van het Da Vinci College in Dordrecht af naar Yangshuo in China om daar een paar weken Engels te geven op een zomerschool. "Het contact met die zomerschool is via-via ontstaan", zegt coördinator Internationalisering André Schoonhoven, "maar het bevalt zo goed dat we nu zelfs aan het kijken zijn of we een uitwisselingsproject voor studenten kunnen opzetten." Schoonhoven denkt

dat het voor docenten goed is om eens onder wat primitievere omstandigheden te werken. "Dan tel je je zegeningen hier. Bovendien vraagt het meer van je creativiteit en improvisatievermogen, en daar leer je van."

## Ambities

Da Vinci-docenten die willen lesgeven aan de zomerschool in Yangshuo, krijgen een weekvergoeding van 140 euro, de vliegpreis moeten ze zelf betalen. Bij lesgeefprojecten van organisaties als Travel Active en Projects Abroad staat er geen vergoeding tegenover en betalen deelnemers naast hun vliegticket een bedrag voor verblijf en begeleiding ter plekke, vaak tussen 300 en 650 euro per week. Docenten voor Afrika vraagt een eigen bijdrage van 669 euro voor vier weken, en ook hier betalen vrijwilligers hun eigen vliegpreis. Cloin waarschuwt dat leraren niet met torenhoge ambities moeten afreizen naar Afrikaanse landen. "Je kunt bijvoorbeeld de pech hebben dat je door een staking niet kunt doen wat je wilt doen," zegt ze. Keesom herkent dat. "Maar al kun je het verschil maken voor één kind, dan is dat al mooi."

# Orde houden zonder stok

Leerkracht Luuk Bijl met een pluche tijger en cheeta, verwijzend naar groepsnamen op basisschool Fridtjof Nansen.

“In 2012 was ik op vakantie in Kenia en werd ik gegrepen door de armoede en het feit dat veel kinderen niet naar school gaan,” zegt Luuk Bijl. Hij meldde zich aan bij een lesgeefproject van Projects Abroad en vertrok in juli 2013 naar Kenia, één dag na het begin van de zomervakantie. Een dag voor het begin van het schooljaar keerde hij terug. “Ik heb die zes weken niet nodig om bij te tanken, na twee weken wil ik altijd al weer aan de slag.” Anderhalve maand lang gaf hij les op het Ronaken Education Centre, een privéschool in Nakuru, in het westen van Kenia. Een privéschool klinkt misschien duur maar is dat niet. “Integendeel, overheidsscholen zeggen gratis te zijn, maar daar moeten ouders betalen voor uniformen, examengeld en de lunch. Hierdoor kunnen veel kinderen niet naar school. Privéscholen zijn wel vaak gratis.” Voor zijn vertrek zamelde Bijl op zijn school 14 duizend euro in. “Dat geld heb ik daar besteed aan lesboeken en leermiddelen. En we hebben een stenen muur om de school laten bouwen, omdat de houten schutting steeds werd gestript door mensen op zoek naar brandhout.” In het begin had Bijl wat moeite met

**Luuk Bijl, leerkracht groep 7/8 van basisschool Fridtjof Nansen in Rotterdam, deed in juli 2013 zes weken lang vrijwilligerswerk in Kenia.**

ordehouden. “De kinderen waren gewend om een tik met de stok te krijgen als ze lastig waren. Omdat ik niet sloeg, moesten ze wennen aan de vrijheid. Daarna bloeiden ze op en was er veel wederzijds vertrouwen.” Het afscheid viel Bijl zwaar. “Ik wilde niet weg en de kinderen wilden niet dat ik ging, vreselijk. Eenmaal terug in Nederland had ik heimwee.” Komende zomer gaat Bijl waarschijnlijk

weer naar Kenia, ook om te kijken of het geld dat de kinderen en ouders van de Fridtjof Nansen basisschool nog steeds inzamelen goed terecht komt. Bijl, trots: “Het is nu echt een school geworden in plaats van een veredelde kinderopvang.”

Maartje Buijs: "We willen leren van een andere cultuur."

# Met springtouw naar Zambia

"Iets doen dat een verschil maakt. Dat kan in Nederland, maar we willen onze kinderen meegeven dat het niet overal zo welvarend is als bij ons en tegelijk willen we leren van een andere cultuur." Dat antwoordt Maartje Buijs op de vraag waarom ze met haar gezin vrijwilligerswerk gaat doen in een klein dorp in het zuiden van Zambia. Buijs en haar man gaan Engelse les geven op de Malota community school, aan kinderen van twee tot zes jaar. "Naast overheidsscholen heb je in Zambia zogenoemde community schools die vaak beperkte financiële middelen hebben waardoor er jonge, onervaren en zelfs onbevoegde leerkrachten voor de klas staan en de klassen heel erg groot zijn. Door onze aanwezigheid geven we ze de mogelijkheid om te werken in kleinere groepen." De bedoeling is dat Buijs en haar man elke dag tot een uur of een 's middags voor de klas staan. De kinderen Buijs – vier, zes en acht jaar oud – gaan bij hun ouders in de klas om wat Engels te leren en contact te maken. 's Middags wil de familie Buijs sport- en spelactiviteiten organiseren zoals voetbalwedstrijdjes en dansactiviteiten. "We

**Maartje Buijs, docent geschiedenis aan het Liemers College in Zevenaar, vertrekt volgende maand met man en kinderen naar Zambia om daar vrijwilligerswerk te doen op een 'kleuterschool'.**

nemen een koffer mee met ballen, springtouw en vouwblaadjes." Ook is Buijs van plan om vooraf een geldinzamelingsactie te houden. "De waterpomp in het dorp is kapot en die willen we graag laten maken. Water is geen overbodige luxe met die aanhoudende droogte in Afrika."

Buijs vindt het spannend om met haar gezin naar Zambia af te reizen. "Mijn man en ik zijn vaker in ontwikkelingslanden geweest,

maar onze kinderen nog niet. Ik ben benieuwd hoe ze reageren. En het zal raar zijn om na vier weken weer terug te komen in een land waar alles mag en kan, en waar alles in overvloed aanwezig is."

Suzanna van der Zeeuw: "Ik wilde een ander onderwijssysteem leren kennen."

# In Chinees aanzien

**"**Leerlingen kwamen voor de les naar me toe en vroegen me of ik hun een Westerse naam wilde geven," vertelt Suzanna van der Zeeuw. "Ze beseffen dat westerlingen moeite hebben met de uitspraak van veel Chinese namen." Van der Zeeuw reageerde begin 2015 op een interne mail bij het Da Vinci College waarin docenten werd gevraagd om twee weken Engelse les te geven op een zomerschool in het Chinese Yangshuo. "Ik wilde een ander onderwijssysteem leren kennen, maar ook graag op vakantie naar China, en dat kon ik op deze manier mooi combineren." Van der Zeeuw werkte twee weken lang drie dagdelen per dag. "Twee dagdelen waren gericht op de Engelse taal, één dagdeel deden we allerlei activiteiten. Bij die activiteiten werden veel foto's gemaakt die naar de ouders werden gestuurd. Daar stond ik dan vaak op. Wat dat betreft fungeerde ik als een soort van visitekaartje of uithangbord.



**Suzanna van der Zeeuw, docent maatschappijleer bij het Da Vinci College in Dordrecht, gaf vorig jaar twee weken Engelse les op een zomerschool in China.**

Les krijgen van een Westerse docent staat in China in aanzien." Orde houden was niet nodig op de Chinese school. "Ze zijn daar behoorlijk streng; bovendien zaten er Chinese docenten in de klas die kinderen tot de orde riepen als dat nodig was." Of ze veel betekend heeft voor de kinderen van de zomerschool in Yangshuo, weet ze niet. "Het niveau van het Engels is zo laag dat je de kinderen in twee

weken eigenlijk niet heel veel kunt leren, maar ik merkte wel dat ze het bijzonder vonden om met een andere cultuur in aanraking te komen. En voor mij was het een mooie ervaring. Ik denk dat je door dit soort dingen een betere docent wordt."



Anouk van de Vosse (rechts) en Ramona Stoker:  
"We zijn al kaartjes aan het lamineren."

# Met andere ogen

**"H**et is altijd al mijn droom geweest om ergens in Afrika vrijwilligerswerk te doen", zegt Anouk van de Vosse.

"Nu ziet het er naar uit dat het ook echt gaat gebeuren." Samen met Ramona Stoker en vier andere basisschoolleerkrachten uit Epe gaat Van de Vosse in juli 2017 naar Phalaborwa, een stadje in het noorden van Zuid-Afrika waar zo'n 150.000 mensen samenleven in traditionele gemeenschappen en townships. Daar heeft de stichting Docenten voor Afrika onderwijsprojecten waar Van de Vosse zich drie weken voor gaat inzetten. Ze gaat zonder haar man en zonder haar drie kinderen. "Het thuisfront begrijpt hoe belangrijk dit is voor mij en steunt mij volledig. Het liefst zouden ze met me meegaan, maar dat gaat helaas niet."

Van de Vosse zal in Phalaborwa Engels geven aan kleinere groepen uit klassen die vaak bestaan uit honderd leerlingen. Al duurt het nog ruim een jaar, Van de Vosse is nu al druk bezig met de voorbereidingen. Dat doet ze samen met haar collega Ramona Stoker. "We zijn al kaartjes aan het lamineren met Engelse woorden en afbeeldin-

**Leerkrachten Anouk van de Vosse en Ramona Stoker van de Anne de Vriesschool in Epe gaan in de zomer van 2017 lesgeven in Zuid-Afrika.**

gen", zegt Stoker. "En we praten er heel veel over." Leerlingen van hun school gaan ze betrekken bij het project. "We zijn van plan het komende jaar geldinzamelingsacties te houden voor onderwijsprojecten in Phalaborwa", zegt Van de Vosse. Ze verwacht dat ze in Zuid-Afrika een cultuurschock gaan beleven. "En ik denk ook dat je naderhand de situatie hier in Nederland

met heel andere ogen gaat bekijken." Ramona Stoker die nooit verder op reis is geweest dan Frankrijk en die nog nooit heeft gevlogen, vindt het allemaal heel spannend. "Toch heb ik er ongelooflijk veel zin in. Ik ga in juli trouwen maar als ik morgen zou horen dat we deze zomer al naar Zuid-Afrika gaan, dan zou ik er zo mijn bruiloft voor uitstellen." ■